

Wstęp

Niniejszy tom stanowi częściowo kontynuację poprzedniego numeru „Estetyki i Krytyki”, zatytułowanego *Estetyka: między historią a współczesnością*, przygotowanego z okazji jubileuszu siedemdziesięciolecia prof. Anny Jamroziakowej, związanej z Uniwersytetem im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. W tomie znajdują się teksty, których obszar refleksji rozpięty został – zgodnie z tytułem – między historią a współczesnością, czy też – jak zauważają redaktorzy poprzedniego tomu – w których „historia próbuje wypłynąć w możliwie wielu miejscach na powierzchnię współczesności, a współczesność – przeciwnie – właśnie w tajemnicy historii wypatruje źródeł swej trudnej autonomii”¹.

Otwierający niniejszy tom esej Józefa Tarnowskiego stanowi próbę diachronicznego ujęcia idei malarstwa naturalistycznego. Punktem wyjścia, a jednocześnie głównym elementem swojej refleksji autor czyni sztukę starożytną i związane z nią teksty źródłowe, w ostateczności wpisując malarski weryzm w horyzont przełomu postmodernistycznego w sztuce. Natalia Juchniewicz w swoim artykule proponuje analizę Kantowskiej kategorii wzniosłości w kontekście przyjmowania zdystansowanej pozycji podmiotu wobec przyrody na tle myśli Georga W. F. Hegla i Karola Marksa poświęconej technice. Autorka zastanawia się nad drogą, jaką przeszła kategoria wzniosłości pomiędzy pismami Immanuela Kanta i Jeana-François Lyotarda. Piotr Przybysz przedmiotem swojej refleksji czyni przeżycie emocjonalno-estetyczne, któremu przygląda się w perspektywie neuroestetycznej. Proponuje dwa rodzaje podejścia do emocji towarzyszących odbiorowi sztuki – sytuacyjne oraz dynamiczne, przyjmując do ich opisu

---

¹ R. Kubicki, T. Pękała, J. Tarnowski, A. Zeidler-Janiszewska, *Wstęp*, „Estetyka i Krytyka” 2017, t. 45 (2), s. 9.

metaforę kaskady emocjonalnej. Monika Weychert-Waluszko kontynuuje swoje rozważania na temat Niewidzialnej Zagłady i romskiej sztuki współczesnej². Autorka zwraca szczególną uwagę na polityczną mobilizację Romów i przemiany romskiej tożsamości, których odzwierciedlenia poszukuje w romskiej twórczości artystycznej. W tekście Kamila Lipińskiego refleksja skupia się przede wszystkim na twórczości performatywnego duetu Ewy Janickiej i Agaty Elsner. Sztuka ta odczytywana jest w kontekście teatru *site-specific* oraz dialogu artystek zarówno z widzami, jak i przestrzenią, w której odbywają się ich performanse.

Autorzy, których teksty zostały zebrane w dziale *Dialogi i Diagnozy*, także analizują to, co współczesne, w horyzoncie tego, co minione. Agata Stronciwilk podejmuje krytyczną refleksję nad koncepcją kuratorską 57. Biennale Sztuki Współczesnej w Wenecji autorstwa Christine Macel, natomiast Piotr Szczepański czyni uwagi do monografii Mateusza Salwy pt. *Estetyka ogrodu. Między sztuką a ekologią*, wydanej w ramach serii „Krajobrazy” Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk oraz Łódzkiego Wydawnictwa Przypis.

W trakcie prac nad niniejszym tomem przyszło nam zmierzyć się z nieocenioną stratą, jaka dotknęła polską humanistykę. 26 lipca 2017 roku zmarła prof. Anna Zeidler-Janiszewska, wybitna myślicielka związana zarówno z estetyką, jak i kulturoznawstwem, inspiratorka oraz życzliwa opiekunka młodych badaczy (również publikujących w tym tomie), wieloletnia członkini Rady Naukowej „Estetyki i Krytyki”, a także jedna z redakterek poprzedniego tomu. Piszę o tym, ponieważ chciałbym podkreślić pewien duchowy patronat nie tylko prof. Anny Jamroziakowej, ale też prof. Anny Zeidler-Janiszewskiej nad niniejszą publikacją.

Miłosz Markiewicz

---

² Por. M. Weychert-Waluszko, *Niewidzialna Zagłada Romów*, „Estetyka i Krytyka” 2017, t. 44 (1), s. 73–88.